

Eises Kascht, e bässe wéi d'Sprooch

Et ass natierlech e Genoss, heinsdo eppes ‚Auslännesches‘ iessen ze goen. Net nëmme Franséisches, Spuenesches, Italiénesches, och Chinesesches, geschméiecht Japanesches, Indesches asw. **Ower do hu mir och EISES**, an zwar Zweeërlee: Dees, wat hei ‚gebruscht‘ huet, an eng ganz Wull dees vu ‚bassen eran‘, dat dann och e lëtzebuergesch ‚Gesicht‘ an en Numm kritt huet. **Upassen? Eng Konscht** wéi eng aner!

Gitt emol nom **Rezept ‚Zopp an z’iessen‘**, e Kachbuch à la Ketty Thull, Tun Nosbusch, Ettelbrécker Haushaltsschoul, Lea Linster oder Maisy Tibessart duerch; da bräicht dir am Fong keen hellege Paul Bocuse ... *avec tout le respect qu'on lui doit!*

Eng **Bouneschlupp** wéi hei kritt dir néieren; eng **Kiermesbritt** mat ‚Mimosa‘ wéi vun eise Bäizercher, wou? och wann se ‚Consommé Royal‘ gekréint gëtt. Huet dir ewell soss enzwou eng **Sauerampelszopp** oder en **lerzebulli**, eng **Gehäck- oder Kéiszopp** wéi heiheem ‚dobausse‘ kritt? Vergläicht emol eis Gromperen- oder Räiskichelcher mat aneren; eise **Liewerpâti** an de **Schwéngs- oder Fierkelsgelli** mat ‚ronderem‘... da schneide mir guer net esou schappeg of, gell.

Eng zerguttst a fein geschnidden **Eisleker Ham** oder e **Kënnbak** aus dem ‚Daul‘; eng **gereezten Héiss** aus dem Schäffche brauchen sech och net vrun anerem Gesolperte mat de glënneregen Nimm ze verstoppen, emol net vrun de ‚schwaarze Paten‘ oder de ‚Parma-Gissercher‘; **d’lëtzebuergesch ‚Solper‘** kann sech prima nieft enger ‚saumure‘ oder ‚Lake‘ vun egal wou behaupten; déi ‚bescht Zoossiss‘ an eis **Wäinzossiss**, grad wéi eis (verbueden) Net- ‚Thüringer‘ huelen et mat deem op, woumat sech an Ostdäitschland ‚originell‘ gebretzt gëtt; eis **Rieslingspaschtéit** och spilles mat deem, wat ënnert dësem Numm bei de Fransousen oder sossenzwou zer véiert gëtt; grad ewéi **d’Kaffiskichelcher** vun hei... déi iwregens net mat ‚Bréidercher‘ ze verwiesselen, déi net mam Kiermeskuch-Deeg mä mam Brout ze din hunn!

Frot emol iergendwou eist lues a laang genuch am Geméis (mat Lolwer, Wakelter, Neelcheskäpp an engem Schotz Elbling) **gekachtent Rëndflesch** (vum richtege Stéck!) mat Sauermous a Moschter déisäit vun eise Grenzen; dat verstoppt sech an Éisträich ënner gejedeltem Numm, ass ower net méi säfteg. **Eis Träipen** an de **Fierkelsgelli**, grad ewéi **d’Liewerwurst** an eis ‚Mettien‘, onverwiesselbar... frot oder schmaacht se mol éierenes anescht. Huelt **de Moschter**: Dijon a Meaux, zweemol eng (gutt) aner Konsistenz, zweemol en anere Goût; et kann ee jo ower net soen, eise méi duusse Moschter kënnt do net mathalen, *affaire de goût*... macht emol eng Moschterzooss (bei **Wäinzossiss**) mat en allen dräi...

Iwwer d’Joerhonnerte sinn **aus allen Härelänner Kaschtrezepter** hei ‚hänke‘ bliwwen oder ugepasst ginn; dat war eng gutt Saach. Mir hu ‚geknäipt‘, mä et war do wäert!

Iergendwéi ass et also mat eisem Kascht wéi mat eiser Sprooch. Mir hu kloer eng déck Partie vu rondrem erageholl an **typesch ‚Eises‘ draus gemaach**. Dofir brauche mir äis net ze verkrauchen; et ass souzesoen **‚europäesch‘ vu virun der EU**.

Méi wéi ee vun äis huet sech och alt ewell gewonnert, datt eise Kascht auslännesche Bekannten nawell net iwwel schmaacht; **Gehäckzopp** vläicht net grad esou. ☺ Mä da gitt emol op Hamburg ‚Labskaus‘ iessen; wéi heescht et am weltberühmte ‚Raven‘ vum E.A.Poe... Ni méi! Ech géng ower wetten, datt si eis Gromprenzalot an eng **‚Feierstengs mat Moschterzooss‘** a gudder Erënnerung behale giffen.

Eise gudde Jang!

Sou hunn der e sëlliche fir **dee feine Grand-Duc Jean** gesot; dat ouni hir Reverenz fir dee léiwe Mënsch ze vergiessen. Hie war jo deen éischte Chef vun eisem Land, dee **vu Kand un d’Sprooch vun senge Leit** geschwat huet, wann och nach eng Grëtz méi ‚gespëtz‘ an der Aussprooch. Bei senger beléiffter Mamm, der Groussherzogin Charlotte, ass dat nach net esou de Fall gewiescht, well hir Elteren a Grousselteren nach d’Däitsch als Mammesprooch haten.

Esou niewebäi: **Wa mir dem Jean dann elo solle gerechterweis e Monument – net en ‚Denkmal‘! – setzen**, da solle mir dat ‚ënner d’Leit‘ stellen; net an en Eck, wou een et muss ‚siche‘ goen. Hien huet sech ouni vill Ophiewes als ee vun äis gefillt a gewisen; da soll hien och **an eiser Mëtt** bliwwen.

Foto: Guy Wolff

vum Lex Roth

Eis esou aarm Sprooch... mä dann iwversetzt emol!

Dee queesche Krappert gëtt sech net – de Jos ass e falsche Luussert- d’Virsch huet sech an den Heng verkuckt – dee Schnuddeler krut eng op d’Sabel/Gladder/d’Schnuddel – de Mett huet keng Gutt an der Kopp – dem Fern leeft d’Nues – dat Bëtschel mengt wat et wier – d’Kätt ass eng verlafen Zatz/Butsch/eng vermengte Popp – huel mir dee Schnëssert vum Pelz – kuck dass de verkënns – maach keng Fisematenten – ech hunn dem Claude et lafe gelooss – ‘t reent riichteran – hal net déck – du topege Flantes – déi Bounestaache si wënsch – klamm net op déi quokeleg/wënsch Leeder – et ass mir tujeleg – du schiele Guckuck – ech komme laanscht den Owend laanscht – et ass mir deierlech – ëm d’Wis ass pickegen Drot – d’Sout ass verstoppt – d’Daachliicht ass op – gëff mir eng ugemaachten Drëpp – ech drénken aus der Klensch – de Patt Wäin ass eidel – de Pätter jickt säin Tubak – pass op déi louder Jelliskäpp op – sténkege Kéis ass esou gutt wéi Stoffi... bis dajee dann

Feierlecht Lëtzebuergesch?

Et dierf ee sech froen, firwat **bei Rieden op enger Feier oder d’meescht och an eiser Chamber** esou dacks an däitsch ‚Flätsche‘ gefall gëtt. Zum Beispill vun enger *adequater Wunneng*, enger *Stellungnahm* geschwat gëtt, oder eppes zur *Kenntnis gehol* soll ginn an een eppes *hikréie* soll, **aplaz, datt vun enger Wunneng rieds geet, déi passt; sech eng Saach mierken, eppes fäerdegbréngé wëllt**... Eist intressant Chamberbiedchen ass voll deer ‚Sprooch-Knippercher‘... déi mir net brauchen; grad wéi eise léiwen RTL och net; souguer wann et vläicht ‚gutt mécht‘.

Sprooch an Handwierk

Nei Handwierker a Beruffer, déi et vrun e puer Dose Joer nach net guff, hunn och **Ausdréck an d’Lëtzebuergesch bruecht, déi mir net haten**; dogéint ass verstännegerweis näischt ze soen. **An der Zäit si vill Jonker ‚op d’Rull‘ an d’Ausland gang** an hunn Nimm oder Aarbechtsfassonge vun do matbruecht, wéi z.B: eng ‚Piakulliss‘ oder e ‚Schlesinger‘ an dem Metzler seng ‚Kutter‘... dacks och, well dat esou gutt ‚gemaach‘ huet.

Intressant wier, emol ze kucken, wien dann nach eppes mat enger ‚Schlo‘, ‚Pënn‘, ‚Klinnspreß‘, ‚Drummsee‘ oder dem Ënnerscheid tëscht enger Zaang an enger Pëtzaang unzufänke weess...deer **‚Saachen an Ausdréck guff/gëtt et mat den Dosenden**. Net wichteg? Ower ee vun de Bewäiser, datt eis Sprooch och an de manuelle Beruffer eng dichteg Roll gespilt huet.

Lëtzebuergesch EU-Sprooch?

Natierlech ass et **net onsympathesch, wann et Leit gëtt, déi fir eis Sprooch souzesoen en EU-Rang verlaangen**. Ass et ower verstänneg? Doriwwer léisst sech diskutéieren... net streiden.

Datt d’Irlänner hirt ‚Gaelesch‘ an d’Malteser hirt ‚Maltesesch‘ duerchgedréckt hunn, huet **politesch Grënn, keng linguistesoch oder kultureller**; déi Idiom ginn iwregens vu manner Leit gebraucht/geschriwwé wéi eis (konstitutionnell!) Nationalsprooch. Datt en etlech **Texter fir de ‚grand public‘ kënnen/sollen op Lëtzebuergesch publizéiert ginn**, ass ze vertrieben; ower all juristesoch-technesch Geschreifs och op Lëtzebuergesch ze verlaangen... verbruet! Firwat? Mä eis Sproochsituatioun stackt déckstréheg um Däitschen, dem Franséischen, groussendeels um Engleschen... mir kënnen also iwwerall a bei allem an 3-4 Sproochen an der EU mathalen; **dat huet keen anert Land do opweises!**

Wéi een et kuckt. (aus ‚Schnoken am Takt‘)

Et war e schéine Fréijoersdag,
zwéi Männer hunn am Park gesiess;
dunn huet dann een sech Loft gemaach:
lo wier de Wanter jo vergiess,
all Planzen an der Bléi a gréng,
‘t wier d’Zäit, wou alles besser géng;
‘t kimm alles aus dem Buedem raus no uewen!

Mä gëff dech lo, sot dunn deen aner,
ech hunn d’lescht Woch jo dach eréisch
meng Schwéiermamm begruewen.